

Skolverkspodden om legitimation och behörighet

Stina Haraldsson [00:00:03] Jag har lärarlegitimation och behörighet att undervisa i matematik. Jag har även undervisat i fysik i åtta år. Kan jag få utökad behörighet i ämnet fysik baserat på min undervisningserfarenhet?

Stina Haraldsson [00:00:24] Hej och välkommen till ett nytt år med Skolverkspodden! Skolverket svarar på många olika frågor under ett år, men det som vi får allra mest frågor om är legitimation och behörighet. I det här avsnittet ska vi fördjupa oss i just frågor om legitimation och allt som har med det att göra. Jag heter Stina Haraldsson och Karl David Lärkert och Linda-Mari Winqvist, ni är här för att svara på frågor och guida oss genom legitimationsdjungeln. Är ni peppade på att köra igång?

Karl David Lärkert [00:00:52] Såklart!

Linda-Mari Winqvist [00:00:53] Alltid!

Stina Haraldsson [00:00:54] Fint, och med det så kör vi igång. Det är ju så att alla som undervisar inom skolväsendet ska ha legitimation och rätt behörighet. Men vad är det som krävs för att få en legitimation?

Linda-Mari Winqvist [00:01:07] För att få en legitimation krävs att du har en behörighetsgivande lärarexamen, förskolläraryxamen eller fritidspedagogexamen och innehållet i din examen styr vilka behörigheter du får i din legitimation.

Stina Haraldsson [00:01:19] Vad exakt betyder behörighetsgivande examen?

Karl David Lärkert [00:01:23] Ja, en behörighetsgivande examen är en examen som ett lärosäte utfärdar när du gått klart en lärarutbildning, förskollärarytutbildning eller fritidspedagogutbildning.

Stina Haraldsson [00:01:33] Ni får ju ofta frågor om vilka behörigheter jag som lärare eller förskollärare kommer få när jag ansöker om en legitimation. Vad svarar ni då?

Linda-Mari Winqvist [00:01:41] Här är det bra att veta att Skolverket ger inga förhandsbesked. Men du blir ju behörig i de undervisningsämnen som ingår i din examen.

Karl David Lärkert [00:01:48] Det här är ju en fråga som vi får relativt ofta, så vi skulle kunna berätta lite mer ingående om vad Skolverket kan svara på och inte.

Linda-Mari Winqvist [00:01:55] Precis. Och Skolverket kan svara på vad som krävs för att få behörighet att undervisa i skolformer, årskurser och ämnen. Däremot kan vi inte svara på specifika frågor om vilka kurser eller vilken utbildning just du behöver läsa för att få en viss behörighet.

Karl David Lärkert [00:02:10] Ja, lärosätena har examensrätt att utfärda examen utifrån högskoleförordningen, som anger vad som krävs för en viss typ av examen. Och när det kommer till specifika kurser inom ett ämne så är det därför ett lärosäte som har examensrätt i det ämnet som kan svara på vilka specifika kurser som krävs för en viss examen.

Linda-Mari Winqvist [00:02:26] När Skolverket bedömer din rätt till behörighet utifrån högskolestudier, så hämtar vi in underlag från lärosätena. Och om vi inte kan bedöma om en kurs du har gått är tillräcklig för att uppfylla kravet för behörighet, så kontaktar vi ditt lärosäte och ber om ett utlåtande.

Karl David Lärkert [00:02:40] Ja, så för att få svar på vilka kurser du behöver läsa för en viss behörighet ska du vända dig till en studie och yrkesvägledare vid ett lärosäte som har examensrätt i det aktuella ämnet och skolformen.

Stina Haraldsson [00:02:51] Och om jag vill veta vad som krävs för en viss behörighet, hur gör jag då?

Linda-Mari Winqvist [00:02:56] Skolverket kan ju svara på hur många poäng som krävs för behörighet i ett ämne i en årskurs.

Stina Haraldsson [00:03:01] Kan ni ge ett exempel på det så blir det lite tydligare.

Karl David Lärkert [00:03:05] Absolut. Till exempel för att bli behörig att undervisa i ett ämne i årskurs 7–9 i grundskolan så ska du ha fullgjort minst 45 högskolepoäng i det ämnet. Studiernas innehåll ska motsvara kraven för ämnet i en ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9. För svenska, samhällskunskap och musik behöver du ha 90 högskolepoäng.

Stina Haraldsson [00:03:30] Hur fungerar det för gymnasieskolan då, som ju har betydligt fler ämnen?

Linda-Mari Winqvist [00:03:35] Gymnasieskolans ämnen delas upp i tre olika typer. Först finns det undervisningsämnen och de här ämnena anges i kapitel 4 i Förordning om utbildning till lärare och förskollärare. Exempelvis svenska, bild, företagsekonomi och teater.

Karl David Lärkert [00:03:49] Ja och för att bli behörig att undervisa i ett undervisningsämne i gymnasieskolan så ska du ha fullgjort minst 90 högskolepoäng i ämnet. Och även här ska studiernas innehåll motsvara kravet för ämnet i en ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan. Och för svenska, samhällskunskap och musik behöver du ha 120 högskolepoäng.

Linda-Mari Winqvist [00:04:08] Den andra typen av ämnen kallas vissa ämnen och det är de ämnen som inte kallas kapitel 4-ämnen och som inte är yrkesämnen. Exempelvis handlar det om arkitektur, medieproduktion och sociologi.

Karl David Lärkert [00:04:19] Och till sist har vi yrkesämnen och det är exempelvis fiske, fordon och transport och golvläggning.

Stina Haraldsson [00:04:25] Hur vet jag vad som krävs för att få behörighet i vissa ämnen och yrkesämnen?

Linda-Mari Winqvist [00:04:30] För dem finns särskilda föreskrifter som Skolverket har utfärdat, där det framgår vilka krav som ska vara uppfyllda för en viss behörighet. Du hittar dem på skolverket.se

Stina Haraldsson [00:04:40] Vad behöver jag göra för att få behörighet att undervisa i anpassade grundskolan eller anpassade gymnasieskolan?

Karl David Lärkert: [00:04:47] Ja, då måste du som huvudregel ha en speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning och dessutom krävs en förskollärare eller lärarexamen eller motsvarande. Du blir också behörig om din lärar- eller förskollärarexamen omfattar en inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

Stina Haraldsson [00:05:06] Men visst finns det undantag som innebär att en lärare inte behöver legitimation för att undervisa och sätta betyg?

Linda-Mari Winqvist: [00:05:12] Ja, under en period får lärare som anställdes före den 1 juli 2011 ansvara för undervisning och betygssättning i anpassade grundskolan, anpassad gymnasieskolan, specialskolan och komvux som anpassad utbildning, även om de inte har legitimation. Det här gäller mellan den 1 december 2013 och den 30 juni 2028.

Stina Haraldsson [00:05:31] Finns det fler undantag från legitimationskravet vid undervisning?

Karl David Lärkert: [00:05:35] Ja, det finns till exempel ett undantag när en legitimerad lärare eller förskollärare saknas. Då får du som inte har legitimation som lärare eller förskollärare och inte har behörighet i ett ämne, ändå undervisa i det ämnet - om det inte finns någon inom huvudmannens organisation som har

legitimation och rätt behörighet, eller om det finns något annat skäl med hänsyn till barnen eller eleverna.

Linda-Mari Winqvist [00:05:56] I så fall måste du vara lämplig att undervisa och så långt det är möjligt ha en utbildning som motsvarar den behörighetsgivande lärar- eller förskolläraryrket, och du får i så fall också bara undervisa under ett år i taget.

Karl David Lärkert [00:06:06] Ja, och i förskolan får personal som inte är förskollärare vara ett komplement till förskollärarna i undervisningen. Men de måste ha utbildning eller erfarenhet som bidrar till barnens utveckling och lärande. Det här kan till exempel handla om barnskötare.

Stina Haraldsson [00:06:23] Det var det om olika undantag kopplade till legitimationskravet för undervisning. Men nu är jag lite nyfiken på svaret på frågan som jag ställde i inledningen av det här avsnittet. Alltså, kan jag få utökad behörighet baserat på undervisningserfarenhet?

Linda-Mari Winqvist [00:06:41] Men det beror bland annat på när du är född. Av övergångsbestämmelsen till behörighetsförordningen så framgår det att det finns en viss möjlighet för legitimerade förskollärare och lärare att utöka behörigheten genom just lång undervisningserfarenhet.

Karl David Lärkert [00:06:54] Den möjligheten att ansöka om utökad behörighet genom lång undervisningserfarenhet omfattar dock endast förskollärare och lärare som är födda senast den 1 juli 1958. Det här innebär ju att det är väldigt få som fortfarande kan få behörighet på det här sättet.

Stina Haraldsson [00:07:09] Det finns två titlar som många tycker påminner om varandra men som innebär olika arbetsuppgifter i praktiken. Jag tänker på speciallärare och specialpedagoger. Vad är skillnaden mellan dem?

Linda-Mari Winqvist [00:07:22] Skillnaden mellan en speciallärare och en specialpedagog är att en speciallärare har rätt att bedriva undervisning som avser särskilt stöd utifrån sin specialisering, exempelvis språk-, skriv- och läsutveckling. En specialpedagog arbetar i stället på en organisatorisk nivå, exempelvis med att handleda lärare och genomföra utredningar.

Karl David Lärkert [00:07:40] Ja, och för att få legitimation med behörighet att undervisa som speciallärare krävs en speciallärarexamen och en lärar- eller förskollärarexamen. En specialpedagogexamen kan dock i vissa fall likställas med en speciallärarexamen och ge behörighet som speciallärare. Men det går inte att få legitimation eller behörighet som specialpedagog.

Linda-Mari Winqvist [00:07:59] För att få arbeta som specialpedagog på en organisatorisk nivå i en skola så krävs ingen lärarutbildning eller legitimation,

utan det är arbetsgivaren som avgör vem som ska anställas som specialpedagog och som avgör vad arbetsuppgifterna ska bestå av och vilka kvalifikationer som krävs.

Stina Haraldsson [00:08:15] Där fick vi en bra lektion i olika behörigheter och skillnader mellan olika yrkeskategorier. Men vad har det här med legitimation för betydelse för om jag kan få en anställning?

Karl David Lärkert [00:08:27] Ja precis, man behöver ju skilja på behörighet att undervisa och krav för att få en tillsvidareanställning. Det är två olika saker.

Linda-Mari Winqvist [00:08:34] Och huvudregeln är att bara personer med förskollärary- eller lärarlegitimation får anställas som förskollärare eller lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, alltså det som kallas tillsvidareanställning. Övriga förskollärare och lärare kan bara få en tidsbegränsad anställning.

Karl David Lärkert [00:08:51] Ja, men det finns ju några undantag och under vissa förutsättningar får tre kategorier av lärare anställas utan tidsbegränsning, även om de saknar legitimation. Det är lärare i modersmål, lärare i yrkesämnen och lärare i individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Linda-Mari Winqvist [00:09:08] Och lärare som tillhör de här kategorierna får anställas utan tidsbegränsning, om det inte finns några sökande som har legitimation och om läraren har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet och den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Karl David Lärkert [00:09:22] Sedan finns det ytterligare två kategorier av lärare som får anställas utan tidsbegränsning, även om de saknar legitimation.

Linda-Mari Winqvist [00:09:28] Det är dels lärare som ska bedriva annan undervisning än språkundervisning på engelska. Det här gäller förutsatt att de har en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och kompetens att undervisa på engelska.

Karl David Lärkert [00:09:39] Och det är också förskollärare och lärare som ska bedriva undervisning i förskolor och skolor med Waldorfpedagogisk inriktning.

Linda-Mari Winqvist [00:09:46] Och här kan vi också tillägga att det inte finns någon separat modersmålslegitimation. Vill du vara legitimerad lärare och undervisa i ämnet modersmål måste du ha en lärarutbildning som ger lärarlegitimation, samt särskild behörighet att undervisa i just ämnet modersmål.

Stina Haraldsson [00:10:04] Säg att jag har en legitimation men inte rätt behörighet. Kan jag bli anställd ändå?

Karl David Lärkert [00:10:10] Ja, det finns inget krav på att förskollärare eller lärare ska ha rätt behörighet för undervisningen för att kunna erbjudas en anställning utan tidsbegränsning.

Linda-Mari Winqvist [00:10:17] Men då får du bara ansvara för undervisning under högst ett år i taget, eftersom huvudregeln är att förskollärare och lärare ska vara behöriga för den undervisning de bedriver.

Stina Haraldsson [00:10:27] En fråga som jag vet att ni brukar få är om jag har rätt att bli anställd, ifall jag uppfyller kraven för anställning?

Karl David Lärkert [00:10:33] Nej, det finns ingen rätt för en legitimerad förskollärare eller lärare att få en anställning inom skolväsendet, utan skollagen reglerar vem som får anställas, inte vem som har rätt till att anställas.

Linda-Mari Winqvist [00:10:44] Det här är alltså en arbetsrättslig fråga vem som ska anställas och inget som Skolverket kan vägleda om.

Stina Haraldsson [00:10:49] Så om jag har en lärarexamen och vill bli legitimerad, hur ska jag göra då?

Karl David Lärkert [00:10:53] Då ansöker du via e-tjänsten på Skolverkets webbplats.

Stina Haraldsson [00:10:57] Okej, och uppdateras min legitimation automatiskt med utökad behörighet när jag kompetensutvecklar mig. Säg till exempel om jag har gått Lärarlyftet.

Linda-Mari Winqvist [00:11:07] Nej, det sker inte automatiskt utan du behöver ansöka om utökad behörighet på Skolverkets webbplats. Och när du gör det så behöver du även ange vilka ämnen, årskurser och skolformer du vill bli behörig i.

Stina Haraldsson [00:11:19] Ja, då tar vi en väldigt konkret fråga. Vad kostar en ansökan?

Karl David Lärkert [00:11:24] Ja, en ny ansökan om legitimation kostar 1 890 kronor och en ansökan om utökad behörighet kostar 990 kronor.

Stina Haraldsson [00:11:32] Om jag är osäker på vilka behörigheter jag har, hur får jag reda på det?

Linda-Mari Winqvist [00:11:37] Men du kan ladda ner ett aktuellt registerutdrag över dina behörigheter från Skolverkets e-tjänst via skolverket.se.

Stina Haraldsson [00:11:43] Okej, men om jag är nyfiken på någon annans behörighet, kan jag även ladda ner deras registerutdrag i så fall?

Karl David Lärkert [00:11:50] Nej, då behöver du begära ett utdrag via Skolverkets tjänst för säkra meddelanden, och information om hur det går till finns också på Skolverkets webbplats.

Stina Haraldsson [00:11:59] Då vet vi det och då har vi även kommit till slutet av det här avsnittet om legitimation och behörighet. Nu vet vi lite mer om hur det funkar och vilka regler som gäller. Tack Karl David och Linda-Mari och tack även till alla lyssnare. Hej då för den här gången!

Karl David Lärkert [00:12:18] Hej då!

Linda-Mari Winqvist [00:12:18] Hej då!